

A 2017. évi SZJA bevallások átfogó értékelése

Az alábbiakban a benyújtott, és a statisztikai célú bevallás feldolgozás 2018. augusztus 6-ai zárásáig könyvelt személyi jövedelemadó-bevallások összesített adatain keresztül értékelem a magánszemélyek 2017. évi jövedelemadózásának főbb jellegzetességeit, és bemutatom az előző adóévhez képest történt változásokat.

A legfontosabb jogszabályi változások

A személyi jövedelemadó szabályozásában 2017. évet érintően bekövetkezett változások közül csak a legfontosabbakat emelem ki. Egyrészt a már korábban elfogadottnak megfelelően 2017. január 1-től **két eltartott esetén a családi adóalap kedvezmény összege kedvezményezett eltartottakként, havi szinten 100.000 Ft-ra emelkedett.** Másrészt – a NAV szemléletváltása és az adóadminisztrációs terhek csökkentését célzó intézkedések folytatásaként – a személyi jövedelemadó bevallási rendszerét érintően további, a 2017. évről szóló bevallások tekintetében már hatályos változások történtek. Ezen módosítások értelmében **a munkáltatói adómegállapítás megszűnt, valamint az adóbevallási tervezetek készítése kiterjesztésre került a mezőgazdasági őstermelőkre és az általános forgalmi adó köteles magánszemélyekre.** A Személyi jövedelemadó törvényt illetően elfogadott módosításokon túl meg kell említenünk olyan más jogszabályokkal kapcsolatos változásokat is, melyek akár az adózók jövedelmi helyzetében, akár a személyi jövedelemadó bevallási kötelezettséggel érintettek körében számottevő eltérést okoztak az előző évhez viszonyítva. Először is szükségesnek tartom kiemelni, hogy **a minimálbér és a garantált bérminimum havi összege jelentős mértékben emelkedett:** előbbi 111.000 Ft-ról 127.500 Ft-ra, utóbbi 129.000 Ft-ról 161.000 Ft-ra. További számottevő változás volt **a szociális hozzájárulási adó és a korábbi 27%-os mértékű egészségügyi hozzájárulás 2017. január 1-jétől hatályos mértékének 22%-ra történő csökkentése.** Végül kiemelem, hogy **a KATA bevételi értékhatára 12 millió Ft-ra emelkedett,** mely intézkedés tovább fokozta az egyéni vállalkozók Személyi jövedelemadó törvény hatálya alól történő elvándorlását.

A bevallói létszám alakulása

A 2018. augusztus 6-án lezárt statisztikai célú bevallás feldolgozás adatai szerint a **2017. adóévre vonatkozóan összesen 5.027,0 ezer magánszeméllyel kapcsolatosan dolgoztunk fel személyi jövedelemadó-bevallást.**

A feldolgozott bevallásokat számos tényező befolyásolta. Ezek közé tartoznak a munkaerő-piaci tartalékok fokozatos kimerülése, a minimálbér előző évhez viszonyított kiugró mértékű emelkedése és ezen keresztül egyes adómentességi határok (egyszerűsített foglalkoztatás keretében jövedelmet szerzők mentesített keretösszege, a nap-pali tagozatos hallgatók részére a gyakorlati képzés, a duális képzésben részt vevők számára a gyakorlati képzés és az elméleti képzés idejére havonta kifizetett juttatás, díjazás havi minimálbért meg nem haladó összege) dinamikus növekedése, a KATA értékhatár növelése és az adózói létszám dinamikus emelkedése, ezzel párhuzamosan a Személyi jövedelemadó törvény hatálya alá tartozó egyéni vállalkozók számának csökkenése.

Az összevonás alá eső jövedelmek jellemzői

A 2017. adóévet érintően **4.728,6 ezer magánszemély vallott valamilyen összevonás alá eső jogcímen jövedelmet.** Ez az előző évhez viszonyítva 1,1%-kal alacsonyabb, az érintett bevallói létszám mérséklődését az előzőekben jelzett okok indokolják. **Az adózók által összesen vallott 12.443,6 milliárd Ft-os összevont jövedelemtömeg 12,7%-kal, azaz 1.400,7 milliárd Ft-tal haladta meg a bázisidőszaki adatot. Az összevonás alá eső jövedelmek egy főre jutó éves összege 2.309 ezer Ft-ról – kiugróan magas 14,0%-os dinamikát mutatva – 2.632 ezer Ft-ra emelkedett.** Az összevonás alá eső jövedelem jogcímenen belül a legmeghatározóbb csoportot képviselő **nem önálló tevékenységből származó jövedelmek a 2017. adóévi összes összevont jövedelem 96,3%-át, 11.988,7 milliárd Ft-ot tettek ki.** Az ezen kategóriába tartozó jövedelmek összességében az összevont jövedelmek teljes állományának növekedési ütemét kissé meghaladó mértékben, 12,8%-kal, 1.364,8 milliárd Ft-tal bővültek.

2017. évet érintően országosan a 2016. évinél 1.291,6 milliárd Ft-tal több, összesen **11.461,5 milliárd Ft munkaviszonyból származó bérjövödelmet vallottak be.** 2017-ben 4.246,5 ezer magánszemély rendelkezett munkaviszonyból származó bérjövödelemmel, mely 105,3 ezer fős, 2,4%-os csökkenést jelentett 2016. évhez viszonyítva. A létszámváltozást az egyes jövedelemsávok tekintetében vizsgálva az látható, hogy a legelső, 1 Ft és 50 ezer Ft közötti összevont jövedelem kategóriában a munkaviszonyból származó bérjövödelmet feltüntetők létszáma 57,1 ezer fővel 64,5 ezer főre csökkent, míg az 1 Ft és 150 ezer Ft közötti osztásközt vizsgálva összesen 94,8 ezer fős visszaesés volt tapasztalható.

Mivel a jövedelmek sávok szerinti bontásban történő vizsgálata alapján megállapítható, hogy a létszámcsökkenés az alacsonyabb jövedelemkategóriákban jelentkezett, elmondható, hogy ennek háttérében nem a teljes munkaidőben, folyamatosan foglalkoztatott munkavállalók számának csökkenése, hanem a töredék időszakban, munkaviszonyban alkalmazottak körének szűkülése állt.

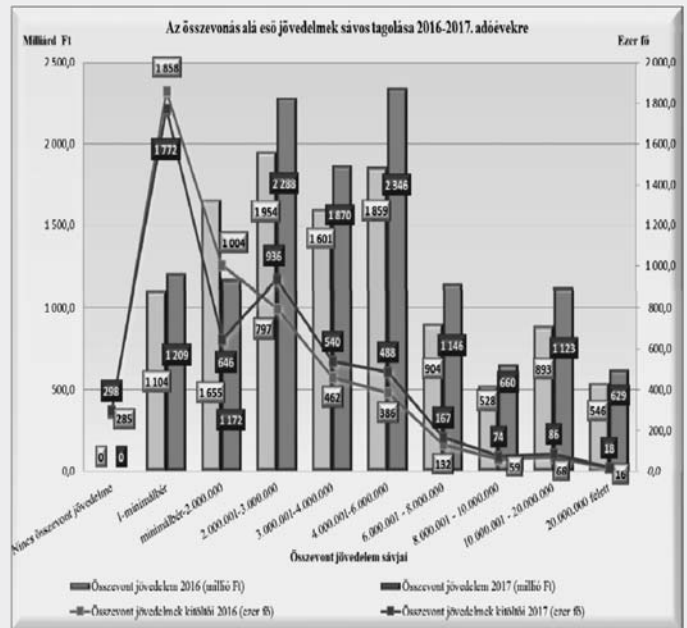
Az önálló tevékenységből származó jövedelmek 7,5%-os növekedéssel, 28,1 milliárd Ft-tal haladták meg a bázisidőszaki 372,6 milliárd Ft-os volument. Az adóév során vallott **400,7 milliárd Ft-os** összegük – a 2016. adóévitől 0,2 százalékponttal elmaradva – az összes összevont jövedelem 3,2%-át tette ki.

Az egyéb kategóriába tartozó jövedelmek összevont jövedelmeken belüli részaránya a 2016. évi szinttel megegyezően 0,4%-os volt, volumenük 46,4 milliárd Ft-ról **54,2 milliárd Ft-ra** nőtt.

Az összevont jövedelmek sávos megoszlásában 2017. évben jelentkező változásokat alapvetően az adóév során megfigyelhető **kiugróan magas egy főre számított jövedelem dinamika** határozta meg, másodsorban a **valamely összevonás alá eső jogcímen jövedelmet szerző összes magánszemély számának enyhe csökkenése.**

A növekvő fajlagos jövedelem eredményeként az egyes sávok között átrendeződés volt megfigyelhető, a **magasabb jövedelmi kategóriák létszámának**

összes bevallón mért részarányai erőteljes növekedést mutattak, míg az alacsonyabbakba tartozó adózók számossága esetében jelentős csökkenés volt tetten érhető, melyet tovább fokozott, hogy az összes összevont adóalapot feltüntető adózó számának csökkenése is ezen sávokra koncentráldott.

Az összevont adóalapot csökkentő kedvezmények és a családi járulékkedvezmény alakulása

A 2017. évben **első házások kedvezménye** címén páronként – változatlanul – együttesen havi 33.335 Ft összevont adóalap-kedvezményt lehetett igénybe venni, amely 5.000 forint mértékű adócsökkenést jelentett. A 2017. évet érintően beadott személyi jövedelemadó-bevallásokban **81,7 ezer adózó csökkentette összevont adóalapját ezen kedvezmény címén, 21,7 milliárd Ft összegben.** Ez a 15%-os adókulccsal számolva **3,3 milliárd Ft összegű adókedvezményt jelentett,** mely a 2016. évi adatokhoz mérten 1,1 milliárd Ft emelkedést mutatott. A kiugró növekmény annak folyománya, hogy a 24 hónapos jogosultsági időszak és a házasságkötés időpontjára vonatkozó 2014. december 31-e utáni kikötés eredményeképpen 2016. év végéig folyamatosan, dinamikusan bővült a kedvezményre jogosultak köre.

A 2017. évi személyi jövedelemadó-bevallásokban összesen **1.098,9 ezren éltek családi adóalap-kedvezmény igénybe vételével,** mely 25,6 ezer fős csökkenést jelentett az előző évhez viszonyítva. A fenti összesen létszám egyben azt is mutatja, hogy nagyságrendileg minden ötödik

bevallást benyújtó magánszemély érvényesített családi kedvezményt – az igénybe vevők pontos részaránya 21,9%-os volt a tárgyidőszakot érintően. A családi kedvezmény átlagosan érvényesített összege 1.254 ezer Ft/főről 1.406 ezer Ft/főre nőtt, melynek hatására **az országos szinten összességében igénybe vett adóalap-kedvezmény mértéke** – az előző évhez viszonyítva 135,5 milliárd Ft-os emelkedést mutatva – **1.545,3 milliárd Ft-ra bővült**. Ez a 15%-os adókulccsal számolva, a 2016. évi 211,5 milliárd Ft-tal szemben, 231,8 milliárd Ft tényleges adókedvezményt eredményezett 2017. évet érintően. A fajlagos adócsökkentés tekintetében így 12,2%-os növekedés volt tapasztalható, összege az előző évi 188 ezer Ft/főről 211 ezer Ft/főre nőtt.

2017. adóévet érintően az adózók – az előző évit 3,3 milliárd Ft-tal meghaladóan – **56,3 milliárd Ft összegben érvényesítettek családi járulékkedvezményt**, mely összegből 22,6 milliárd Ft az egészségbiztosítási járulékbévételek, 20,6 milliárd Ft a nyugdíjjárulékbévételek és 13,1 milliárd Ft – az adóbevállással egyidejűleg történő elszámolás során – a személyi jövedelemadó bévételek összegét csökkentette. A járulékkedvezmény adott évi összege alapján a hatályos adómértékkel visszakalkulálva azt láthatjuk, hogy a 2016. év vonatkozásában számítható 353,7 milliárd Ft-tal szemben 2017. év tekintetében 375,4 milliárd Ft volt a mértéke azon összevont adóalappal szemben fel nem használt családi kedvezménynek, mely családi járulékkedvezményként került kihasználásra.

Az összevont adóalap adóját csökkentő kedvezmények jellemzői

A 2017. évben – az összevont adóalap utáni adó terhére történő rendelkezéseket is ide sorolva – összesen **45,4 milliárd Ft értékben vallottak be a magánszemélyek hagyományos, összevont adóalapot terhelő adócsökkentő tételeket**. Ez 9,2 milliárd Ft-os növekedést jelentett a bázisidőszakhoz viszonyítva. A kérdéses kedvezmények valamelyikét igénybe vevők számát vizsgálva a 2016. évihez mérten 124,2 ezer fős létszám bővülés mutatkozott, a teljes 898,5 ezer fős érvényesítői kör az összes bevalló 17,9%-át, az összevont adóalap után számított adót kimutató adózók 20,1%-át tette ki.

Az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárakba, a nyugdíj-előtakarékossági számlákra és a nyugdíjbiztosítási szerződésekre történő befizetések alapján az összevont adóalap

utáni adó terhére **709,0 ezer adózó összesen 28,1 milliárd Ft összegben nyújtott be rendelkező nyilatkozatot**.

Az összevont jövedelem adóterhelésének alakulása

A 2017. adóévben az összevont jövedelmeikre tekintettel az érvényesíthető kedvezmények levonása után az előző évinél 34,3 ezerrel kevesebb, összesen **4.445,1 ezer magánszemély vallott adófizetési kötelezettséget**. Az összevont adóalap után keletkezett adó összege – a kedvezményeknél figyelembe véve az adó terhére történő rendelkezéseket is – **1.587,3 milliárd Ft-ot tett ki**, mely 12,8%-kal, 180,0 milliárd Ft-tal haladta meg az előző évi értéket.

Az összevont jövedelmek adóterhelését az összes kedvezménnyel – beleértve az adó terhére történő rendelkezéseket is – csökkentett számított adó és az alapul szolgáló összevont jövedelmek hányadosaként kalkulálva **az összesített adóteher 2017. évben 12,8 %-os volt**, mely megfelelt az előző évi értéknek. Mivel az adó mértéke nem változott a két év között, valamint a kedvezmények tekintetében sem történt gyökeres változás a tárgyidőszak során, ezért komolyabb eltérésre nem is lehetett számítani.

Az elkülönülten adózó jövedelmek jellemzői

A 2017. évre vallott **külön adózó jövedelmek összege** a 2016. évihez mérve 11,8%-kal, 1.041,3 milliárd Ft-ról **1.164,2 milliárd Ft-ra emelkedett**. A bővülés üteme kissé elmaradt az összevont jövedelmeknél tapasztalt dinamikától, azonban az eltérés mértéke nem volt akkora, hogy jelentősen megváltoztassa a két jövedelem típus összes jövedelmen belüli részarányát, így az a forrásadós jövedelmeknél az előző évihez hasonlóan 8,6%-os szinten alakult.

A külön adózó jövedelmet szerző adózók létszámában – hasonlóan az összevont jövedelmet szerzőkéhez – csökkenés mutatkozott a tárgyidőszak során. **2017. évben elkülönülten adózó jövedelmet** az összes bevalló 6,5%-a **326,7 ezer magánszemély tüntetett fel a bevallásában**, szemben a 2016. évi 338,1 ezer fővel. Az átlagosan vallott összeg – párhuzamosan a létszámcsökkenés ellenére megfigyelhető dinamikus jövedelembővüléssel – 3.080 ezer Ft/főről 3.564 ezer Ft/főre nőtt. **A külön adózó jövedelmeket terhelő adó** tekintetében is hasonló folyamatok érvényesültek a tárgyidőszak során. 2017-et érintően –

a 2016. évi 396,3 ezer fővel és 167,9 milliárd Ft-tal szemben – **383,2 ezer fő**, 484 ezer Ft/fős fajlagos összeg mellett, összesen **185,6 milliárd Ft kötelezettséget vallott** (az adókötelezettséget valló magánszemélyek száma a vállalkozói osztalékalapot ki nem mutató, de vállalkozói SZJA kötelezettséget valló egyéni vállalkozók miatt haladja meg a forrásadós jövedelmet szerző adózók számát). **A forrásadós jövedelmek jogcím szerinti megoszlása 2017. évben érdemben nem változott.** 819,5 milliárd Ft-os volumennel, 70,4%-os részarányával továbbra is az osztalék címén megszerzett jövedelem volt a legjelentősebb külön adózó jövedelem jogcím. 2017-ben is a tételes költségelszámolást alkalmazó egyéni vállalkozók által kimutatott osztalékalap volt a rangsorban a második 92,3 milliárd Ft-os összeggel, valamint 7,9%-os részaránnyal. A harmadik helyet 88,5 milliárd Ft-tal, illetve 7,6%-os súllyal újfent az árfolyamnyereségből származó jövedelem foglalta el, azonban az elmondható, hogy az utóbbi két jogcím között jelentősen csökkent a részarány különbség a bázisidőszakhoz viszonyítva. Ingatlan adás-vételből származó jövedelem soron összességében 68,3 milliárd Ft került bevallásra (5,9%-os részarány), míg ellenőrzött tőkepiaci ügyletekből 54,3 milliárd Ft összegű jövedelme keletkezett a bevallóknak (4,7%-os súly). A többi forrásadós jövedelemtípus összesített részaránya 3,5% volt.

A bevallásokban kimutatott jövedelmek alakulása

Az összevonás alá eső és a külön adózó jövedelmeket összeítve az látható, hogy **a magánszemélyek a 2017. adóévre az előző évinél 1.523,6 milliárd Ft-tal több, összesen 13.607,8 milliárd Ft összes jövedelmet vallottak**, mely összeg 91,4%-a képezte az összevont adóalap részét és 8,6%-a adózott elkülönülten – hasonlóan a 2016. évhez.

A teljes SZJA adókötelezettség alakulása

2017. adóévet érintően az előző évinél 40,0 ezer fővel kevesebb, **összesen 4.554,3 ezer adózóval kapcsolatban dolgoztunk fel pozitív adófizetési kötelezettséget szerepeltető bevallást**, mely az előző évihez mérve 0,1 százalékpontos csökkenést mutatva az összes bevalló 90,6%-át jelentette. **Az adókötelezettség országos összesen volumene** – korrigálva az összevont adóalap utáni adó terhére történő rendelkezésekkel is – **1.773.1 milliárd Ft-ban**, a bázist 197,7 milliárd Ft-tal meghaladó mértékben **szerepel a bevallásokban**.

Mivel sem az összevonás alá eső, sem a forrásadós jövedelmek adóterhelése tekintetében nem következett be jelentős változás a tárgyidőszak során – az előbbie nagyon enyhe mértékben emelkedett, utóbbi kissé csökkent – **az összes jövedelem adóterhelése nem mutatott számottevő változást az előző évihez viszonyítva**, ahhoz hasonlóan 13,0%-os szinten alakult.

MIHELLER TIBOR